

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEK FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET IGAZGATÓ-VÁLASZTMÁNYA ÁLTAL
KIKÜLDÖTT LAPBIZOTTSÁG VEZETÉSE MELLETT

SZERKESZTI:

BUND KÁROLY,

EGYESÜLETI TITKÁR.

HARMINCZKILENCZEDIK ÉVFOLYAM.

III. FÜZET.

1900. MÁRCZIUS HÓNAP.

MEGJELENIK MINDEN HÓNAP 28-ADIK NAPJÁN.

Ára egy évre, azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai, 16 kor. Az egyesület azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat beküldése mellett ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évdíj fejében szintén ingyen küldetik meg.

A lapnak legkésőbb minden hónap végéig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatio“ teendő.

BUDAPEST, 1900.

„PÁTRIA“ IRODALMI VÁLLALAT RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KÖNYVNYOMDÁJA

ÜLLŐI-ÚT 25. SZ. (KÖZTELEK).

Tájékoztató.

Munkatársaink s azokká lenni kívánó ügybarátaink tájékoztatására a következőket jegyezzük ide:

Az „Erdészeti Lapok“ eddigi tartalmában nyilvánult elveket jövőre is megtartjuk, közleményeink körébe fogadjuk az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gazdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármilyen tudósításokat, valamint felvesszük az erdészetet közlelő érdeklő s azzal mintegy rokoni kötelékben lévő vadászati ügyeket is.

Az e lapokban megjelenő közlemények szerzői megfelelő irói díjban részesíttetnek és pedig:

Egy nyomtatott ívnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel 40—48 K.-ban.

Egy nyomtatott ívnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást igényel, avagy idegen nyelvből eszközölt szabatos fordításért 24—32 K.-ban.

Egy nyomtatott ívnyi oly fordításért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást igényel 16 K.-ban.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség az év végével küldi meg, kívánatra azonban előbb is.

Azokat, kik minket lapunk feladatának megoldásában munkálatokkal támogatni kívánnak, kérjük, hogy dolgozataikat a nyomdában való könnyebb és gyorsabb kiszedhetés végett csak egyes félvekre, s ilyeneken is csak az egyik oldalra, mint mondani szokták, törött alakban írják. A ki cikkét úgy kívánja közzétenni, hogy azon *változtatás* ne tétessék: ebbeli feltétel a kézirat beküldése alkalmával szíveskedjék kijelenteni. A cikkekhez tájékoztató rajzok kidolgozására nézve megjegyezzük, hogy azokat sima, fehér papíron, legalább kétszer olyan nagyságban kell készíteni, mint a milyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvéteni kívánja. Ugyanilyen mértékben nagyítva kell a rajzhoz tartozó felírásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni, Kéziratok nem küldetnek vissza.

A lapunknak szánt dolgozatok bármint ezen cím alatt küldendők „Az „Erdészeti Lapok“ szerkesztőségének Budapestén, Lipótváros, Alkotmány-utca 10. szám“.

Óhajtjuk, hogy a magyar birodalom minden egyes vidékéről minél számosabb munkatársat bírhassunk, kik a körükben felmerülő erdészeti napikérdésekről, műszaki és üzleti vállalatokról, faárakról s előforduló eseményekről, habár ezek az illető helyi viszonyok közt még olyan jelentéktelenekeknek is látszanának, lapunknak gyors és lehető alapos tudósítást tegyenek.

A szerkesztő.

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlenyomatokat* is készített a szerzők számára. A nyomdai költség (füzve, de boríték nélkül) a következő:

30 példány:	16 oldalas	ivenként 7 K.	— fill.:	8 old. iv,	4 K.	40 fill.
50 „	16 „	„ 8 „	— „	8 „	„ 4 „	80 „
100 „	16 „	„ 10 „	— „	8 „	„ 6 „	60 „

Zöld borítékkal ellátva, a különlenyomatok előállítása 30 példánynál 3 K. 60 fill., 50 példánynál 4 K.-val, 100 példánynál 5 K.-val többbe kerül.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó :

Az Országos Erdészeti Egyesület.

Szerkesztő :

Bund Károly.

Megjelenik minden hónap 28.-án.

Harminczkilenczedik évf. III. füzet. 1900. márczius hónap.

Előfizetési díj egy évre 16 kor. Az Országos Erdészeti Egyesület oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alap. tagok, kik 300 kor.-nál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

— Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca, 10. szám. II. emelet. —

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek.

A zsarnóczai erdők multjából.

Irta: Muzsnay Géza, m. kir. főerdész.

A zsarnóczai m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó erdők zöme a 17. század közepéig a *nagylucsei Dóczy család* birtokát képezte s a *revistyei és saskői* uradalmakhoz tartozott, melyeknek székhelyei a most romokban heverő Saskő és Revistye várak voltak. A revistyei uradalmat 1479-ben Mátyás király, a saskői uradalmat pedig, a Zólyom megyében fekvő lipcsei uradalommal együtt 1490-ben Mátyás özvegye, Beatrix királyné ajándékozta Dóczy Orbán akkori egri püspök s helyettes nádornak és testvéreinek. *)

A Dóczyak a Garam völgyének mindenki által rettegett urai voltak s közülök számosan jelentékeny szerepet

*) Wenczel Gusztáv „Az alsó-magyarországi bányavárosok küzdelmei a nagylucsei Dóczyakkal. Budapest. 1876.” 18. és 19. l.

játszottak Magyarország rendjei között. Így Dóczy András Barsmegye főispánja s II. Rudolf alatt (1608-ban) főpohárnok mester, Dóczy István pedig II. Ferdinand idejében koronaőr volt. Sokan közülök vitézségükkel tűntek ki a törökökkel vívott csatákban. A család egyik utolsó férfi sarját Dóczy Zsigmondot 1647. augusztus 4-én Zsarnóczánál ölték meg a törökök. A Dóczyak kihaltával, I. Lipót alatt, a tizenhetedik század második felében a revistyei és saskői uradalmak a kincstár tulajdonába mentek át s a selmeczbányai főkamaragróf hatósága alá helyeztettek.

Az 1801. évben, ügylátszik felsőbb helyről jött parancs folytán, a revistyei és saskői uradalmakról egy-egy leírás állíttatott volt össze, melyek a zsarnóczai erdőhivatal irattárában most is megvannak és érdekes adatokat tartalmaznak e birtokok mult századbeli állapotáról.

A revistyei uradalmat a mai Zsarnócza, Felső-Hámor, Gyertyánfa, Élesmart, Erdősurány, Garamrév, Rudnó, Alsó-Hámor, Irtványos, Revistyeváralja, Bükköskút, Felső-Tárnok, Alsó- és Felső-Zsadány, Geletnek községek határai s Dóczy-fűrész, Vihnye és Szénásfalu határainak egy része, a saskői uradalmat a mai Saskőváralja, Ladomér, Jalna, Bezeréte, Felső-Besenyő, Határ-Kelecsény, Dallos, Vasberzencze, Mocsár, Sekély, Lenge, Bars-Szklenó, Repistye, Peszerény, Kelő, Tópaták, Hegybánya határai s Garamberzencze határának felerésze képezték. Az utóbbi uradalomhoz tartozott ekkor már, bár külön kezeltetett, a gyökési kincstári birtok is, mely a mai Gyökés, Bacsófalva és Magaslak községek határaitra terjedt, s mely a tizenyolczadik század közepén a herczeg Esterházy családtól jutott a kincstár birtokába.

A revistyei uradalomhoz tartozó erdők kiterjedése a leírás szerint 26.335,675 □-öl (16459·8 kat. hold) s a

saskői uradalomhoz tartozó erdőké, bele nem számítva a gyökési birtokot, 21.425,571 □-öl (13391 kat. hold) volt. Mindkét uradalomhoz nagy kiterjedésű mezőgazdasági birtok is tartozott, de az erdők ezektől egészen külön kezeltettek.

Az erdők kezelése czéljából két erdőhivatal állott fenn: egyik *Selmeczbányán*, a másik *Klakon* (a mai Madaraszalján,) melyek közvetlenül a selmeczbányai főkamaragrófi hivatalnak voltak alárendelve.

Előbbinek kezelése alá a Garam folyó baloldalán, utóbbié alá a Garam jobb oldalán elterülő erdők tartoztak. Az erdészeti tisztviselői személyzet állott: két erdőbíróból mint a két erdőhivatal főnökéből, öt erdészből, kik közül három Selmeczen, egy Geletneken, egy Gyökésen lakott, a klaki famesterből, a vizzokai (magaslaki) „Kohlschreiber“-ből, egy erdőhivatali irnokból, egy gyakor-nokból; az erdőőri személyzet: 12 erdőőről és 6 segéd-erdőőről.

Nem lesz tán érdektelen, ha a személyzet akkori javadalmazását is ide iktatom. A selmeczbányai erdőbíró illetményei voltak: 450 frt fizetés, 150 frt utazási költség, 80 frt lótartási átalány, 50 frt faváltság, 30 frt lakpénz és 20 frt irodai átalány, összesen 780 frt. A klaki erdőbíró itélményei 406 frt fizetés, 40 frt lótartási és 8 frt irodai átalányban, vagyis összesen 454 frt-ban voltak megállapítva.

A három selmeczi erdész egyenként 250 frt fizetést és 40 frt lótartási átalányt, a geletneki és gyökési erdészek pedig egyenként 182 frt fizetést élveztek. A vizzokai „Kohlschreiber“ javadalmazása 208 frt fizetésből és 4 frt irodai átalányból, a klaki famesteré 156 frt fizetésből és 40 frt lótartási átalányból állott. Az erdőhivatali irnok

évi fizetése 104 frt volt, az erdőhivatali gyakornok pedig 20 krnyi napidíjat kapott.

Az erdőőrök 130 frt évi bért húztak, a segéderdőőrök közül egy 20 kr. napi, egy 1 frt 15 kr. heti, három 15 kr. és egy 12 krnyi napibér mellett volt alkalmazva.

Ugyanakkor Zsarnóczán is lakott egy erdészeti tisztviselő, az u. n. „Transportoffizier,” aki a Garam felső vidékéről letutajozott faanyagok átvételével és továbbításával s a zsarnóczi faraktár kezelésével volt megbízva,*) ez azonban nem állott a két erdőhivatal kezelőszemélyzetének kötelékében.

Az erdők faterméséből elsősorban az uradalmak saját, valamint a jobbágyságok épületi, szerszám és tűzifaszükségletét elégítették ki; az összes többi fatömeget a kincstári és más bányaművek és kohók fogyasztották el részint tűzifa és faszén alakjában, részint mint bányafát és épületifát. A fa eladás tárgyát egyáltalában nem képezte, sőt még a bányák és kohók szükségleteinek fedezésére is alig volt elegendő.

Nagy mennyiségű fát fogyasztott magában véve a jelenleg romokban heverő zsarnóczai fémkohó is. E kohó részére az 1793—1801. években csak a klaki erdőhivatal kezelése alá tartozott erdőkben átlag mintegy 26,000 ürméter tűzifát szénitettek évente, pedig ezen kívül a revistyei uradalom többi erdőségeiben termelt faszén java részét is ide szállították.

A revistyei és saskői uradalmakhoz tartozott erdőkben száz évvel ezelőtt folytatott gazdálkodást némileg megvilágítják az idézett leírásokból vett alábbi adatok.

*) V. ö. Tomsányi Gyula „A garammenti kincstári erdőkben alkalmazott szállítási rendszer ismertetése” című művével. E. L. 1895. évf. 1196. l.

A *kihasználható összes fát*, az erdészeti tisztviselők jelölték ki a főkamagrófi hivatal előzetes engedélye alapján, a mi nélkül az erdészek fa kiadásra nem voltak jogosítva. Az épületi és szerszámfa kihasználása után a tűzifavágások, a hol csak lehetséges volt, a völgytől a gerinczig menő egyenes vonalakkal tűzettek ki. A vágásterületek a visszamaradt galyfától, a mennyire a körülmények megengedték, kitisztították és a galyfa a kohók és a jobbágyok tűzifaszükségletének fedezésére használtatott fel.

A *mesterséges felújítás* csak azokban az erdőrészekben talált alkalmazást, a hol a természetes úton keletkezett fiatalos vagy teljesen hiányzott vagy annak létesülése csak igen későre volt remélhető. Szép reményekre jogosították — a leírás szerint — az akkori erdészeket az ákáczczal jó sikerrel megkezdett erdősítések; a kopár részletek jókarba jutását ezektől remélték.

A *dohányzás* tilos volt mindazokban a vágásokban, a hol szén- vagy tűzifakészletek voltak. *Páasztortüzek* gerjesztése az erdőkben mindenütt szigorúan tiltva volt.

Az *erdei tüzek oltását* illetőleg fennállott szabályok szerint tűz esetén a legközelebb fekvő községek birái kötelesek voltak az ottan levő jobbágyokat azonnal kirendelni a helyszínére az oltáshoz. Az erdész avagy az erdőőr a tűzesetről haladéktalanul jelentést tett az illető erdőhivatalnak, ez pedig a főkamagrófi hivatalnak, melyek nagyobb veszély esetén megbizottakat küldtek ki a helyszínére. Az oltás legmegfelelőbb módjának az elszigetelő árkok húzását és mindennemű galy- és rözsefának a tűz közeléből való eltávolítását tartották. A kik az oltásnál közreműködtek, jutalomban részesültek, pénz vagy italok alakjában. A leégett területeket, ha természetes úton

való bevetődésük nem volt remélhető, mesterségesen, vetés útján erdősítették újra és lehető kiméletben részesítették.

A *falopások* a kezelő és őrző személyzet legnagyobb ébersége daczára is gyakoriak voltak. A fatolvajokat részint testi megfenyítéssel, részint pénzbüntetéssel, részint ingyenes kézi munkák kivetésével sujtották. A büntetés-pénzek egyharmada a feljelentőt illette. A büntetésből rájuk rótt munkákat az illetők részint utak építésénél és helyreállításánál, részint erdei vetéseknél teljesítették. A falopások számának csökkentésére kívánatosnak jelezte a leírás az erdőőrök számának szaporítását, mivel ezek akkori létszámuk mellett az őrizetükre bízott nagy területeket kellően megvédeni képtelenek voltak.

Az *erdei legeltetés* a jobbágyoknak, valamint a bányász- és kohómunkásoknak megvolt ugyan engedve, de csak azokban az állabokban, a hol a legelő marha kárt nem tehetett; a fiatalosokban ellenben mindenütt szigorúan tiltva volt. A legszigorúbban tiltatott továbbá az *erdő irtása* is. Az ez ellen vétőket ugyanaz a büntetés érte, mint a fatolvajokat, sőt sok esetben e mellett még az irtott terület beerdősítésére is kötelezték őket.

A legeltetés ellen tilalmazott állabokban szigorúan tiltva volt a *fűhasználat* is; e tilalom megszegői hasonlóképen egyenlő büntetésben részesültek a fatolvajokkal. A *lombtakarmány* gyűjtése csak takarmány hiány esetén és akkoris csak a legközelebből kihasználás alá kerülő állabokban volt megengedve. Az *alomszedést* nagyon kis mértékben gyakorolták.

A *vadászati jogot* a főkamaragróf élvezte, kitől az erdészek és erdőőrök minden egyes elejtett és beszolgáltatott nyulért 12 kr. minden egyes őzért 1 frt lőpénzt

kaptak. A vadállomány mindössze néhány nyúlból és még kevesebb őzből állott.

Ha teljesen világos képet nem is nyújtanak, de legalább fogalmat adnak mindezek a mult században a saskői és revistyei erdőkben folytatott gazdálkodásról s nevezetesen a kihasználás és felújítás miként történt fogantatásáról.

A vágásterületekről, a mint a fentebbiekből kitűnik először az összes épületi és szerszámfát használták ki s csak azután, — valószínűleg évek mulva — következett a tűzifa termelése. Időközben a terület a tűzifának szánt törzsekről természetes úton újult fel, vagy ha ez a tűzifa kihasználása előtt meg nem történt volna, a felujítást a fávágók által levágásra érdemesnek nem talált, vagy tán épen a felújulás érdekében állva hagyott magfák eszközölték, illetve részben sarjakról történt a felújulás, a miről ma is sok olyan koros tölgy és bükk állabunk tanuskodik, melyek a sarjakról való származásuknak bélyegét viselik magukon.

A mesterséges felújításra csak a legritkább esetekben kerülhetett a sor, a mit eléggé igazol már magában az a körülmény is, miszerint a mult századból származó olyan állabot, a melyről megállapítható volna, hogy mesterséges úton telepítettett, a zsarnóczai erdőhivatal kerületének az egykori revistyei és saskői uradalmakhoz tartozó részeiben ma egyet sem találunk.

Hogy a tűzifa kihasználása után is még sok álló törzs maradhatott vissza a vágásterületeken, ezt az is igazolja, hogy az abból az időből származó állabok között alig akadunk olyanra, a melyben tulkoros, ágbogas, hasznavehetetlen törzsek jelentékeny számmal ne volnának. Egyébiránt, miként ma is tapasztaljuk, bizonyára akkor is

sok állabnak a felújulása már a kihasználás megkezdése előtt biztosítva lehetett az alatta előzetesen megtelepedett fiatalos által.

Érdekes, hogy a kopárabb helyek beerdősítését akkoriban ákáczczal eszközölték, holott ez a fanem erdeinkben ez idő szerint sehol sem található. Valószínű, hogy az ákáczczal való erdősítéssel akkoriban csak a kísérletezésnél voltak s később sikertelenség miatt vagy valamely más okból felhagytak vele.

De bármiként történt légyen akkoriban az erdők felujítása, tény az, hogy azokból az időkből a nagymértékben eszközölt kihasználás dacára is — kevés kivétellel — eléggé jó zárlatu és eléggé szép erdők maradtak reánk, az utódokra. Kétségtelen bizonyítéka ez annak, hogy az erdők akkor is kellő gondozásban, vagy legalább kiméletben részesültek s volt foganatjuk azoknak a rendeleteknek, melyeket a bányavárosok közelében fekvő erdők kezelése tekintetében már a 16-ik századtól kezdve az uralkodók s később az udvari kamara kiadtak *) s a mely rendeletek ismételten megfíltják ezekben az erdőkben a faeladást, ismételten hangsúlyozzák az erdők fentartásának és gondozásának szükségességét, számos intézkedést tartalmaznak a legeltetés korlátozása s a kecskével való legeltetés betiltása iránt, sőt általános szabályokat irnak elő az erdők kezelésére, nevezetesen a kihasználás és felujítás foganatosítására nézve is.

Hogy a bányaművek és kohók nagy faszükségletére való tekintetből mennyire megbecsülték e vidéken már a mult században is az erdőt s hogy az erdőgazdaságban már akkor is volt bizonyos tervszerűség, ennek bizonyágául is maradtak fenn adataink.

*) L. Tomesányi Gy. fentebb idézett művét.

A fahiánytól való félelem a mult század közepén arra indította volt az udvari kamarát, hogy a revistyei és saskői uradalmakhoz tartozó, nemkülönben a Selmecz város határában fekvő erdőkben található, a bányászat céljaira alkalmas fakészleteknek szakemberek által való megbecslését rendelje el. Ezen intézkedés folytán az 1763—1765. években az említett erdők felmérétek, azokról térképek készítettettek s *Querer József beszterczebányai és Girsick Xaver János lipótújvári erdőmesterek* az összes állabokat megbecsülték és egy *állableirásszerű* kimutatásban, mely szintén a zsarnóczai erdőhivatal irattárában őriztetik,*) fanemek és az akkoriban szokásos választékok szerint elkülönítve kimutatták úgy a vágható állabok fakészletét, mint a fiatalabb állabokból később nyerhető fatömeget. Ezen munkálat némileg az üzemrendezés jellegével is birt, a mennyiben a nevezett erdőmesterek a bányászat évi mű- és tűzifaszükségletének alapul vétele mellett kiszámították benne egyuttal azt is, hogy az akkor vághatónak talált fakészlet hány évig lesz elegendő a szükséglet kielégítésére s hány év múlva kerülhetnek kihasználás alá a fiatalabb állabok.

A revistyei, saskői és selmeczi erdőkben (előbbiekre beleértve a gyökési, bacsófalvi és magaslaki erdőket is) találtatott: bányafának alkalmas, vágható tölgyfa 1.713,764 törzs, épületi fának alkalmas jegenyefenyő 224,742 törzs és tűzifa összesen 268,847 öl (öt láb hosszú hasábokból) vagyis egy ölet 5·7 ürméterrel számítva 1.532,428 ürméter.

A kincstári bányászat és kohászat évi szükséglete tölgyműfában 172,603 törzset, jegenyefenyő épületfában

*) A térképekből csak egyetlen szelvényt sikerült megtalálnom, mely a jelenlegi bródi erdőgondnokságra vonatkozik.

8895 törzset és tűzifában 25,501 ölet vagyis 145,356 ürmétert tett.

A szükségletnek és a készletnek egymással való összehasonlításából kiszámították a becsléssel megbizott erdőmesterek, hogy a tölgy fakészlet csak 10 évig fogja fedezni a szükségletet, ezután 30 éven át máshonnan kell beszerezni a bányafának való tölgyfát; a 30 év leteltével ismét lesz 2.175,545 drb vágható tölgyfa, a mi 13 évi szükségletnek felelne meg, de ezután, vagyis 53 év múlva, mivel a tölgy 80 éves kora előtt nem alkalmas bányafának, mintegy 27 éven át ismét hiány lesz tölgyfában.

A jegenyefenyőkészletnek a szükséglettel történt összehasonlításából az tűnt ki, hogy a vágható jegenyefenyő körülbelül 25 évre lesz elegendő, ez után 15 évig hiány lesz jegenyefenyő épületi fában, de ezen 15 év letelte után az addig kihasználásra alkalmassá váló jegenyefenyőállabok állandóan fedezni fogják a szükségletet.

A tűzifánál is kedvezőtlen eredmény mutatkozott, a mennyiben a vágható állabok fakészletét csak 10 és fél évre találták elegendőnek a nagy szén- és tűzifaszükséglet fedezésére s azután 29 és fél évig tartó szünetelésre volt kilátásuk. Ennek letelte utánra azonban remélték, hogy ha a szükséglet nem emelkedik, a bányák és kohók tűzifa és szénszüksége hosszú időn át fedezhető lesz.

A mint ma már tudjuk, a fenti számítások téves alapon nyugodtak, a mennyiben a bányák és kohók szükséglete a későbbi időkben tényleg nem volt olyan nagy, a mekkorának a becsléssel megbizott két erdőmester az akkori viszonyokhoz képest feltételezte. A szükséglet nagymérvű apadása egyfelől a bányászat hanyatlásában leli magyarázatát, de másfelől abban is, hogy később a kohók berendezését tökéletesítették s ennek következtében ezek

jóval kevesebb tűzifát emésztettek fel mint előbb, a bányákban pedig tölgytámfa helyett részben fenyőtámfát, részben falazásokat alkalmaztak; mindezekhez járult még, hogy a tűzifa mellett kőszén is használtak.

Tény az, hogy nem csak elkerülhetővé vált a fának távolabbi vidékekről való beszerzése, de a bányászat a fatermés jelentékeny részét már nemsokára a becslés megtörténte után sem vette igénybe, a mit a korosztályok jelenlegi megoszlása határozottan igazol. Ma pedig a selmeczvidéki kincstári és magántársulati bányaművek a volt revistyei és saskői erdők fatermésének alig egyharmad részét fogyasztják el.

A tenyészet megindulásának mesterséges elhalasztása ültetésre szánt csemetéknél.

Irta: *Kaán Károly*, m. kir. erdész.

Kožešnik Móricz hercegi erdőmester a „Centralblatt für das gesammte Forstwesen“ 1894. évi februári füzetében egy bevermelő eljárást közölt, melylyel a tavaszi ültetésre szánt csemetéket a vegetatio előre haladtával is téli nyugvásban tarthatjuk, s ekként meghoszabbithatjuk a tavaszi erdősítesi időszak tartamát.

Bund K. az Erdészeti Lapok 1894. évi VI. füzetének lapszemle rovatában mutatta be Kožešnik eljárását, megemlítvén végül, hogy a besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság már elrendelte, hogy a csemeték ilyenmő elvermelésével kísérleteket tegyenek.

Azóta 6 év mult el. Elégséges idő arra, hogy az eljárást kipróbáljuk s a nyert eredményekről a lap útján beszámoljunk a magyar erdőgazda közönségnek.